

Rapport

Datum: 9 juni 2006

Rapportnummer: 2006/203

Klacht

Verzoeker klaagt over de wijze waarop de officier van justitie te Amsterdam is omgegaan met zijn aangifte van 15 mei 2002 ter zake wederrechtelijke vrijheidsberoving en smaad op 11 mei 2002.

Verzoeker klaagt er in dit verband met name over dat:

hij niet is geïnformeerd over de stand van zaken en het verloop van de strafprocedure;

hij niet is geïnformeerd over de beklagmogelijkheid van artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering;

de officier van justitie onvoldoende leiding heeft gegeven aan het opsporingsonderzoek door niet na te gaan of de politie daadwerkelijk iets met de aangifte van verzoeker had gedaan.

Voorts klaagt verzoeker over de wijze waarop de hoofdofficier van justitie te Amsterdam zijn brieven van 22 september 2003 en 19 oktober 2003 heeft beantwoord. Verzoeker klaagt er in dit verband met name over dat de hoofdofficier in zijn brief van 30 oktober 2003 zijn beslissing om geen strafvervolgning in te stellen tegen een beveiligingsmedewerker onvoldoende heeft gemotiveerd. Daarnaast klaagt verzoeker erover dat de hoofdofficier van justitie in zijn brief van 30 oktober 2003 niet is ingegaan op het verzoek van verzoeker om strafvervolgning in te stellen tegen een aantal politieambtenaren.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 11 mei 2002 hield een beveiligingsambtenaar verzoeker aan op verdenking van diefstal. Bij het verlaten van een boekhandel was het alarm van een detectiepoortje afgegaan. Verzoeker weigerde op verzoek van de beveiligingsambtenaar nogmaals door het detectiepoortje te lopen. Na geruime tijd kwamen ambtenaren van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland ter plaatse. Zij brachten verzoeker over naar een politiebureau. Verzoeker werd aldaar voorgeleid en gefouilleerd. Daar bleek dat verzoeker niets uit de boekhandel had ontvreemd, zodat hij werd heengezonden.

2. Verzoeker wilde vervolgens aangifte doen van wederrechtelijke vrijheidsberoving en aantasting van zijn goede naam en eer door de beveiligingsmedewerker, maar de politie nam deze aangifte niet op. Verzoeker deed vervolgens bij brief van 15 mei 2002 aangifte bij de officier van justitie te Amsterdam.

3. Verzoeker vernam vervolgens (behoudens een bericht van 17 mei 2002 dat zijn brief was doorgestuurd naar het politiebureau Lijnbaansgracht van de politie Amsterdam-Amstelland) niets van de officier van justitie.
4. Verzoeker diende hierover op 7 oktober 2002 een klacht in bij de hoofdofficier van justitie te Amsterdam. Op 28 november 2002 zond hij een rappel.
5. Omdat verzoeker niets over (het vervolg op) zijn aangifte vernam, diende hij op 5 november 2002 bij het gerechtshof te Amsterdam een beklagschrift in krachtens het bepaalde in artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) (zie Achtergrond; onder 2.2.).
6. Op 16 december 2002 verzocht de officier van justitie aan de regiopolitie Amsterdam-Amstelland met spoed te laten weten wat de stand van zaken ter zake de aangifte van verzoeker was.
7. Bij brief van 12 juni 2003 reageerde de hoofdofficier van justitie op de - door de Nationale ombudsman doorgestuurde - brief van verzoeker van 15 april 2003. In die brief had verzoeker zich erover beklaagd dat de officier van justitie niet aangaf of hij naar aanleiding van verzoekers aangifte van 15 mei 2002 tot vervolging overging of dat hij de zaak zou seponeren. Verzoeker had zich er in die brief voorts over beklaagd dat de hoofdofficier van justitie niet reageerde op zijn klacht van 7 oktober 2002. De hoofdofficier van justitie deelde verzoeker in zijn brief van 12 juni 2003 mee dat hem was gebleken dat de door verzoeker aan het bedrijfsbureau toegezonden kopie van zijn klacht van 5 december 2002 abusievelijk niet door het bedrijfsbureau was ontvangen waardoor verzoekers klacht niet verder in behandeling was genomen. De hoofdofficier van justitie bood verzoeker hiervoor excuses aan. Voorts deelde de hoofdofficier van justitie verzoeker in de brief van 12 juni 2003 mee dat de officier van justitie had besloten op dat moment geen oordeel te geven over het al dan niet vervolgen van de bewaker, maar dat hij dit oordeel zou geven in het kader van de door verzoeker krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv aanhangig gemaakte beklagprocedure van 4 november 2002.
8. Het gerechtshof te Amsterdam verklaarde het beklag van verzoeker bij beschikking van 30 juni 2003 ongegrond.
9. Verzoeker verzocht de hoofdofficier van justitie bij brief van 22 september 2003 (gevolgd door een rappel bij brief van 19 oktober 2003) vervolging in te stellen tegen de betrokken politieambtenaren wegens het plegen van strafbare feiten.
10. De hoofdofficier van justitie reageerde bij brief van 30 oktober 2003 op de brieven van verzoeker van 22 september 2003 en 19 oktober 2003. In zijn brief staat onder meer vermeld dat het oordeel over het wel of niet vervolgen van de bewaker zal worden gegeven in het kader van verzoekers bij het gerechtshof aanhangig gemaakte beklag van

4 november 2002 krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv.

11. Op 17 november 2003 diende verzoeker bij het gerechtshof te Amsterdam opnieuw een beklagschrift krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv in vanwege het uitblijven van een beslissing op zijn verzoek tot vervolging van de politieambtenaren.

12. Het gerechtshof te Amsterdam verklaarde het beklag bij beschikking van 17 december 2004 ongegrond.

A. Met betrekking tot de officier van justitie te Amsterdam

I. Ten aanzien van het onvoldoende informeren over de stand van zaken en het verloop van de strafprocedure

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er in de eerste plaats over dat hij naar aanleiding van zijn bij de officier van justitie schriftelijk gedane aangifte van 15 mei 2002 ter zake wederrechtelijke vrijheidsberoving en smaad op 11 mei 2002 door de officier van justitie niet is geïnformeerd over de stand van zaken en het verloop van de strafprocedure. Voorts stelde verzoeker op zijn op 7 oktober 2002 (en bij rappel op 28 november 2002) daarover ingediende klacht waarin hij nogmaals om informatie verzocht, evenmin iets van het Openbaar Ministerie te hebben vernomen.

2. In reactie op deze klacht gaf de minister van Justitie aan dit klachtonderdeel gegrond te achten. De minister overwoog daarbij dat verzoeker bij brief van 17 mei 2002 wel op de hoogte was gesteld van het doorsturen van zijn aangifte aan de regiopolitie Amsterdam-Amstelland, doch dat is gebleken dat hij daarna niet nader was geïnformeerd. De minister van Justitie gaf voorts aan dat verzoekers brief van 7 oktober 2002 waarin hij een klacht indiende en onder andere verzocht om meer informatie over het verloop van de strafzaak niet was terug te vinden op het arrondissementsparket, terwijl ook de door verzoeker op 5 december 2002 verzonden kopie niet was binnengekomen bij het bedrijfsbureau van het arrondissementsparket. Echter, gelet op de inhoud van de brief van verzoeker van 28 november 2002, was het arrondissementsparket naar het oordeel van de minister wel op de hoogte van de inhoud van de klacht van verzoeker. Het Openbaar Ministerie heeft echter verder geen actie ondernomen toen een kopie van de klacht uitbleef.

3. De minister van Justitie overwoog ten slotte dat verzoeker inmiddels op de hoogte is van de beslissing van de hoofdofficier van justitie om geen vervolging in te stellen tegen de beveiligingsbeambten en/of de politieambtenaren, hetgeen mede blijkt uit het feit dat verzoeker de beslissing van de hoofdofficier in een tweetal procedures krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv heeft voorgelegd aan het gerechtshof te Amsterdam. De minister

liet weten het niet nodig te achten om verzoeker alsnog te informeren.

4. Nadat het standpunt van de minister van Justitie ter commentaar was voorgelegd aan verzoeker, deelde deze de Nationale ombudsman mee dat zijn klacht juist inhoudt dat zijn belangen ernstig zijn geschaad, doordat de hoofdofficier van justitie heeft nagelaten hem te informeren over het al dan niet vervolgen van de beveiligingsbeambte, niet alleen vanwege het feit dat hij zich daardoor genoodzaakt zag tot tweemaal toe een procedure krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv te starten, maar eveneens doordat hij in die procedures een minder adequaat verweer heeft kunnen voeren, omdat hij niet op de hoogte was van de redenen van de officier van justitie voor het niet-vervolgen.

5. In reactie hierop deelde de minister van Justitie de Nationale ombudsman mee dat hij niet inzag dat verzoeker door de handelwijze van de officier van justitie ernstig in zijn belangen is geschaad, nu de beslissing van de officier van justitie - ook als die eerder aan verzoeker bekend was gemaakt - inhield, dat hij geen aanleiding zag om tot strafrechtelijke vervolging over te gaan. De minister ging ervan uit dat niet het tijdstip waarop de beslissing is genomen, maar de inhoud van de beslissing voor verzoeker aanleiding vormde om een procedure krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv te entameren. Ten aanzien van het niet op de hoogte zijn van de redenen van de officier van justitie voor het niet-vervolgen tengevolge waarvan verzoeker minder adequaat verweer heeft kunnen voeren, gaf de minister van Justitie aan dat verzoeker daardoor niet is benadeeld nu in het algemeen kan worden gesteld dat de officier van justitie bij het mededelen van een sepotbeslissing aan een aangever slechts de sepotcode met de daarbij behorende omschrijving noemt en slechts op verzoek een nadere toelichting op een sepotbeslissing zal geven.

6. Verzoeker liet weten zijn standpunt te handhaven.

Beoordeling

7. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien. Deze behoorlijkheidsnorm behelst enerzijds de plicht om in te gaan op verzoeken van burgers om informatie en anderzijds de plicht om burgers uit eigen beweging te informeren over handelingen van de overheid die hun belangen raken. Dit vereiste is onder meer uitgewerkt in de "Aanwijzing Slachtofferzorg". Daar is onder het kopje "Informeren van het slachtoffer" (zie Achtergrond; onder 1.1a.) onder meer bepaald dat indien een slachtoffer heeft aangegeven schadevergoeding te wensen en/of op de hoogte te willen blijven van de gang van zaken volgend op de aangifte, het Openbaar Ministerie het slachtoffer op de hoogte houdt van relevante beslissingen in de strafzaak.

8. Zoals eerder is vermeld deed verzoeker bij brief van 15 mei 2002 aangifte van - kort gezegd - wederrechtelijke vrijheidsberoving en smaad. Verzoeker verzocht de officier van

justitie in die brief om een gemotiveerde beslissing indien niet tot vervolging zou worden overgegaan en voorts gaf verzoeker in die brief aan zich in deze zaak als benadeelde partij te willen voegen met een vordering tot schadevergoeding.

9. Op grond van voormelde "Aanwijzing Slachtofferzorg" had de officier van justitie verzoeker derhalve van voor hem relevante beslissingen in de strafzaak op de hoogte moeten houden, hetgeen hij in dit geval heeft nagelaten. Verzoeker is na de brief van 17 mei 2002 waarin hem werd meegedeeld dat zijn aangifte was doorgestuurd naar de politie immers niet nader geïnformeerd over de stand van zaken en het verloop van de strafprocedure. Het nalaten verzoeker te informeren levert strijd op met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking. Zoals de minister van Justitie heeft erkend, is in zoverre niet juist gehandeld.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

10. De Nationale ombudsman merkt nog op dat weliswaar in het algemeen kan worden gesteld dat door de officier van justitie bij het mededelen van een sepotbeslissing aan een aangever slechts een sepotcode met de daarbij behorende beschrijving wordt genoemd, doch dat daarmee in dit geval in redelijkheid niet had kunnen worden volstaan. Verzoeker heeft de officier van justitie immers bij brief van 15 mei 2002 uitdrukkelijk om een gemotiveerde beslissing verzocht indien niet tot vervolging zou worden overgegaan.

In zoverre kan de minister in zijn nadere reactie niet worden gevolgd.

II. Ten aanzien van het niet informeren over de beklagmogelijkheid krachtens het bepaalde in artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er in de tweede plaats over dat hij door de officier van justitie niet is geïnformeerd over de mogelijkheid om bij het gerechtshof schriftelijk beklag te doen krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv.

2. Volgens verzoeker hebben veel mensen geen weet van het bestaan van de beklagmogelijkheid krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv. Wanneer er niets wordt gedaan met een aangifte, dient een burger op deze procedure te worden gewezen, aldus verzoeker. Anders heeft het bestaan van die procedure in zijn visie geen zin.

3. In reactie op deze klacht gaf de minister van Justitie aan dat indien een officier van justitie een zaak seponeert de aangever hiervan op de hoogte wordt gesteld en dat deze wordt gewezen op de beklagmogelijkheid krachtens het gestelde in artikel 12 Sv. In dit geval was er echter door de officier van justitie nog geen beslissing tot niet-vervolging genomen, zodat verzoeker ook niet is geïnformeerd over deze wettelijke

beklagmogelijkheid. De minister liet weten de klacht ongegrond te achten.

Volgens de minister van Justitie was verzoeker overigens op de hoogte van deze mogelijkheid nu hij in zijn aangifte van 15 mei 2002 reeds verwees naar artikel 12 Sv bij zijn verzoek om een gemotiveerde beslissing op zijn verzoek om tot vervolging over te gaan.

Beoordeling

4. Het beginsel van fair play houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Dit houdt in dat van een bestuursorgaan een houding mag worden verwacht waarbij aan een burger de gelegenheid wordt geboden zijn standpunt naar voren te brengen en te verdedigen, en het daaraan eventueel tegenovergestelde standpunt van een bestuursorgaan zelf of van anderen te bestrijden. Dat brengt tot op zekere hoogte ook de verplichting van een bestuursorgaan mee om actief te helpen.

5. Op grond van artikel 51f, derde lid Sv (zie Achtergrond; onder 2.1.) doet de officier van justitie indien hij geen vervolging instelt of de vervolging niet voortzet, daarvan schriftelijk mededeling aan de benadeelde partij. De beslissing is met redenen omkleed.

6. Dit artikel is uitgewerkt in de Aanwijzing slachtofferzorg waarin onder het kopje "Informereren van het slachtoffer" (zie Achtergrond; onder 1.1b.) is geregeld dat indien het slachtoffer heeft aangegeven schadevergoeding te wensen en het Openbaar Ministerie (desondanks) niet tot vervolging overgaat voor het feit, waardoor het slachtoffer schade heeft geleden, vervolging van het feit niet voortzet, dan wel het feit ad informandum wordt gevoegd, het Openbaar Ministerie dit met opgave van reden meedeelt aan het slachtoffer en hem op de mogelijkheid van beklag op grond van artikel 12 Sv wijst.

7. Op grond van het gestelde in artikel 12 Sv (zie Achtergrond; onder 2.2.) kan de rechtstreeks belanghebbende wanneer een strafbaar feit niet wordt vervolgd of de vervolging niet wordt voortgezet daarover schriftelijk beklag doen bij het gerechtshof.

8. Vast staat dat de officier van justitie in de periode van zeven maanden volgend op de aangifte geen vervolgingsbeslissing heeft genomen, althans deze niet aan verzoeker heeft kenbaar gemaakt. Voorts staat vast dat het Openbaar Ministerie verzoeker niet heeft gewezen op de beklagmogelijkheid krachtens het gestelde in artikel 12 Sv.

9. De Nationale ombudsman overweegt dienaangaande als volgt. In het Nederlandse strafproces heeft het Openbaar Ministerie een monopoliepositie ten aanzien van de vervolging van strafbare feiten. Als tegenwicht voor die machtspositie is door de wetgever gekozen voor rechterlijke controle door middel van de beklagprocedure krachtens het gestelde in artikel 12 Sv.

10. Blijkens de wetsgeschiedenis van artikel 12 Sv (zie Achtergrond; onder 3.) is het accent geleidelijk aan verschoven van het algemeen belang naar het individuele belang van de klager. Dit blijkt onder meer uit de invoering van de Wet Terwee per 1 april 1995 en de invoering van de Wet tot wijziging van de regeling betreffende de waarborgen rond de vervolging op 1 mei 2002, waarin de beklagmogelijkheden over niet verdere vervolging zijn verruimd. Dat de rol van het slachtoffer in het strafproces steeds belangrijker is geworden en zal worden, blijkt eveneens uit de per 1 augustus 1999 in werking getreden (en inmiddels vernieuwde) "Aanwijzing slachtofferzorg" en het thans bij de Tweede Kamer in behandeling zijnde wetsvoorstel nummer 30 143 "Wijziging van het Wetboek van Strafvordering ter versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces", dat als uitgangspunt heeft dat aan het slachtoffer een duidelijker omschreven positie toekomt dan nu in het wetboek is voorzien. Het verschaffen van duidelijke, tijdige en relevante informatie aan slachtoffers wordt daarbij als een belangrijk onderdeel gezien. Uit de memorie van Toelichting bij voormeld wetsvoorstel blijkt dat een en ander een uitvloeisel is van het Kaderbesluit van de Raad van Europa van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure (zie Achtergrond; onder 4.).

11. In de huidige praktijk worden slachtoffers, indien zij (eerst bij de politie en vervolgens bij het parket) hebben aangegeven op de hoogte te willen worden gehouden van het verloop van de procedure, slechts op de mogelijkheid van artikel 12 Sv gewezen indien door het Openbaar Ministerie een beslissing is genomen over de vervolging. In de gevallen waarin een beslissing in dezen uitblijft, worden slachtoffers thans niet op de beklagmogelijkheid gewezen.

12. Blijkens aantekening 4b bij artikel 12 Sv van Tekst en Commentaar Cleiren, Nijboer (zie Achtergrond; onder 5.) en aantekening 2 bij artikel 12b Sv (zie Achtergrond; onder 6.) kan echter ook van niet (verder) vervolgen sprake zijn als (nog) geen beslissing is genomen, zodat slachtoffers ook in die gevallen gebruik kunnen maken van de beklagmogelijkheid van artikel 12 Sv. Het hof zal alsdan moeten opmaken of uit het gegeven dat het Openbaar Ministerie geen aanstalten maakt om een vervolgingsbeslissing te nemen of aan de klager althans niets daarvan laat blijken, kan worden afgeleid dat sprake is van niet-vervolging.

13. Dat van die beklagmogelijkheid ook daadwerkelijk gebruik kan worden gemaakt indien (nog) geen sprake is van een vervolgingsbeslissing blijkt alleen al uit de omstandigheid dat verzoeker in het onderhavige geval, waarbij (nog) geen sprake was van een vervolgingsbeslissing, door het gerechtshof ontvankelijk is verklaard in zijn beklag.

14. In dit licht bezien is de Nationale ombudsman van oordeel dat de thans aan slachtoffers verstrekte informatie met betrekking tot de beklagmogelijkheid krachtens het gestelde in artikel 12 Sv niet volledig is en niet voldoet aan hetgeen in dit opzicht vanuit het vereiste van fair play mag worden verwacht. Gelet op dit vereiste, zouden slachtoffers - indien zij uitdrukkelijk hebben aangegeven op de hoogte te willen worden gehouden van

het verloop van de procedure - door het parket eveneens moeten worden geïnformeerd over de beklagmogelijkheid krachtens het gestelde in artikel 12 Sv bij het uitblijven van een uitdrukkelijke beslissing van de officier van justitie tot het niet (verder) vervolgen.

15. Dit klemt temeer, nu door het niet-wijzen op deze beklagmogelijkheid bij het hof, waarbij ervan uit mag worden gegaan dat het bestaan van deze mogelijkheid niet algemeen bekend is, het slachtoffers bij stilzitten van het Openbaar Ministerie - om welke redenen dan ook - in feite onmogelijk wordt gemaakt gebruik te maken van hun processuele bevoegdheden en het Openbaar Ministerie zich daarmee aan controle zou kunnen onttrekken (zie Achtergrond; onder 8.).

16. Gelet op het vorenstaande is de Nationale ombudsman dan ook van oordeel dat het Openbaar Ministerie door na te laten verzoeker hierover actief te informeren niet heeft gehandeld conform het vereiste van fair play.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Het voorgaande geeft de Nationale ombudsman aanleiding tot het doen van een aanbeveling aan de minister van Justitie, zoals hierna is opgenomen.

III. Ten aanzien van het onvoldoende leidinggeven aan het opsporingsonderzoek

Bevindingen

1. In de derde plaats klaagt verzoeker erover dat de officier van justitie onvoldoende leiding heeft gegeven aan het opsporingsonderzoek door niet bij het desbetreffende politiekorps te informeren of er daadwerkelijk iets met verzoekers aangifte werd gedaan. Verzoeker voerde aan dat hij gebruik heeft moeten maken van de procedure krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv, omdat de officier van justitie onvoldoende controle heeft uitgeoefend op de opsporingsactiviteiten van de politie.

2. De minister van Justitie liet weten dit onderdeel van de klacht gegrond te achten. De minister overwoog dat de officier van justitie een periode van ruim 7 maanden had laten verstrijken, alvorens te informeren naar de stand van zaken met betrekking tot de aangifte van verzoeker en dat de officier van justitie daartoe kennelijk slechts was aangezet door het indienen van een beklag door verzoeker krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv.

3. In reactie op dit klachtonderdeel gaf de minister van Justitie aan dat bij het arrondissementsparket te Amsterdam aandacht zal worden gevraagd voor de voortgangsbewaking van aldaar binnengekomen aangiftes en dat zal worden gewezen op de circulaire waarin nadere regels zijn gesteld voor de termijnen waarbinnen brieven dienen te worden afgehandeld.

Beoordeling

4. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen informatie verwerven die is toegespitst op de context van die handelingen. Dit houdt onder meer in dat de officier van justitie ter zake van de bij het parket aangebrachte zaken op gezette tijden dient te informeren naar de voortgang van de behandeling van gedane aangiftes.

5. Zoals eerder is vermeld heeft de officier van justitie de aangifte van verzoeker op 17 mei 2002 doorgestuurd aan de politie. Door vervolgens eerst op 16 december 2002 bij de regiopolitie Amsterdam-Amstelland te informeren naar de stand van zaken, kan niet worden gezegd dat de officier van justitie voldoende leiding heeft gegeven aan het opsporingsonderzoek. Met de minister is de Nationale ombudsman van oordeel dat de officier van justitie hiermee is tekortgeschoten. De officier van justitie heeft niet conform het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving gehandeld.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van de beslissing van de minister om bij het arrondissementsparket te Amsterdam aandacht te vragen voor de voortgangsbewaking van binnengekomen aangiftes en te wijzen op voormelde circulaire.

B. Met betrekking tot de hoofdofficier van justitie te Amsterdam

Ten aanzien van het onvoldoende motiveren van de beslissing om geen strafvervolgung in te stellen tegen de beveiligingsmedewerker

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er verder over dat de hoofdofficier van justitie in zijn brief van 30 oktober 2003 zijn beslissing om geen strafvervolgung in te stellen tegen de beveiligingsmedewerker onvoldoende heeft gemotiveerd. Verzoeker voerde daartoe aan dat de hoofdofficier van justitie in zijn brief van 30 oktober 2003 heeft volstaan met een verwijzing naar de beschikking van het gerechtshof te Amsterdam van 30 juni 2003, daaraan toevoegend dat het gerechtshof daarin volgens hem heeft meegenomen dat de bewaker met verzoeker gedurende twee uur op de politie heeft staan wachten.

2. Het gerechtshof overwoog in de beschikking van 30 juni 2003 onder meer het volgende:

"De klacht betreft een aanhouding door een beveiligingsbeambte van een winkel aan het Koningsplein te Amsterdam omdat het zogenaamde detectiepoortje afgang toen klager daardoorheen naar buiten liep. Klager weigerde vervolgens op verzoek van de beambte om nogmaals door het poortje te lopen. Hierop hield de beambte klager aan en

waarschuwde de politie. Omdat deze niet verscheen heeft klager met de beambte gedurende twee uren op de politie staan wachten. Nadat de beveiligingsbeambte de aandacht had weten te trekken van een passerende politieauto, is klager, die nog steeds weigerde nogmaals door het poortje te lopen, tenslotte door de politiebeambten meegenomen naar het politiebureau en voorgeleid voor een hulpofficier van justitie. Na aan kleding en lichaam te zijn gefouilleerd, bleek geen strafbaar feit en is klager direct heengezonden (...)

Het hof oordeelt, met de officier van justitie, dat er geen grond is voor een nader onderzoek door de politie. Hoezeer klager de gang van zaken als beledigend en beschadigend heeft ervaren, geconstateerd moet worden dat een deel daarvan te wijten is aan zijn eigen keuze om niet mee te werken aan het verzoek van de beveiligingsbeambte. Terecht geeft de officier in haar verslag aan dat die beambte op het moment dat het poortje `afging' klager als mogelijke verdachte mocht aanmerken. Het toepassen van poortjes bij de ingang van een winkel is een maatschappelijk aanvaarde wijze van inperking van winkeldiefstallen. Dat de onderhavige poort mogelijk te gevoelig was afgesteld, doet daar niet aan af. Ieder die de keuze maakt een winkel met detectiepoortje in te gaan, neemt daarmee een risico als klager thans heeft gelopen, op zich.

Nu er geen sprake is van het plegen van een strafbaar feit door de beveiligingsbeambte en de afhandeling door de politie, toen deze eenmaal ter plaatse was, snel is geweest, kan dat geen aanleiding vormen voor nader opsporingsonderzoek. Dat daarna geen aangifte is opgenomen, is te rechtvaardigen omdat terecht is geoordeeld dat er geen sprake was van het plegen van een strafbare gedraging door de beveiligingsbeambte.

Dit alles leidt tot de conclusie dat de klacht van klager ongegrond dient te worden verklaard."

3. Het standpunt van de minister van Justitie in dezen is dat de motivering van de beslissing van de hoofdofficier van justitie met de enkele verwijzing naar de beschikking van het gerechtshof weliswaar summier was, doch, gelet op de uitvoerige motivering in de beschikking van het gerechtshof, wel voldoende.

Beoordeling

4. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering. Dit impliceert dat de motivering van een beslissing die beslissing moet kunnen dragen. Dat betekent dat alle relevante feiten, omstandigheden en argumenten in de overwegingen betrokken moeten worden, met inbegrip van de visie van de betrokkene. Voorts impliceert het motiveringsbeginsel dat een motivering zo moet zijn ingericht dat een burger kan achterhalen hoe een beslissing is opgebouwd en wat de grondslagen van de beslissing zijn.

5. Zoals hiervoor onder II.5 al is vermeld, doet de officier van justitie op grond van artikel 51 f, derde lid, Sv (zie Achtergrond; onder 2.1.) indien hij geen vervolging instelt of de vervolging niet voortzet, daarvan schriftelijk mededeling aan de benadeelde partij. De beslissing is met redenen omkleed.

6. Vast staat dat de hoofdofficier van justitie bij brief van 30 oktober 2003 ter beantwoording van de brieven van verzoeker van 22 september 2003 en 19 oktober 2003 volstond met een verwijzing naar de beschikking van het gerechtshof te Amsterdam van 30 juni 2003.

7. Voorts staat vast dat verzoeker reeds voordat door de officier van justitie formeel een beslissing over het al dan niet instellen van vervolging van de beveiligingsbeambte was genomen, een procedure krachtens het bepaalde in artikel 12 Sv bij het gerechtshof aanhangig had gemaakt. De officier van justitie heeft bij brief van 12 juni 2003 aan verzoeker meegedeeld dat hij, gelet op de door verzoeker op 4 november 2002 aanhangig gemaakte beklagprocedure, op dat moment geen oordeel zou geven over het al dan niet vervolgen van de beveiligingsbeambte, maar dit oordeel zou geven in het kader van die

procedure. Dat de officier van justitie zulks ook daadwerkelijk heeft gedaan blijkt uit het feit dat het hof in zijn beschikking van 30 juni 2003 onder het kopje "de stukken betreffende het beklag" heeft opgenomen dat het hof bij het nemen van de beslissing onder meer kennis heeft genomen van het ambtsbericht van de officier van justitie te Amsterdam van 3 maart 2003.

8. Het gerechtshof heeft in de beschikking van 30 juni 2003 gemotiveerd op welke gronden het beklag van verzoeker ongegrond is verklaard. Bij die beslissing is door het hof rekening gehouden met de feiten, omstandigheden en argumenten, met inbegrip van de visie van verzoeker en de officier van justitie, terwijl verzoeker van deze motivering van het hof ook kennis heeft kunnen nemen en heeft genomen.

9. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat in het onderhavige geval de motivering van de hoofdofficier van justitie met de enkele verwijzing naar de beschikking van 30 juni 2003 van het gerechtshof te Amsterdam voor verzoeker voldoende kenbaar en begrijpelijk is geweest en de beslissing van de hoofdofficier van justitie heeft kunnen dragen.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

V. Ten aanzien van het niet ingaan op het verzoek tot strafvervolging van een aantal politieambtenaren

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er ten slotte over dat de hoofdofficier van justitie in zijn brief van 30 oktober 2003 niet is ingegaan op zijn bij brief van 22 september 2003 gedane (en bij brief van 19 oktober 2003 herhaalde) verzoek tot instelling van strafvervolging tegen de betrokken politieambtenaren.

2. De minister van Justitie gaf in reactie op deze klacht aan dat de hoofdofficier van justitie inderdaad niet op dit verzoek was ingegaan. De minister van Justitie acht dit onderdeel van de klacht dan ook gegrond.

Beoordeling

3. Het hierboven genoemde vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking impliceert dat indien een bestuursorgaan een brief krijgt van een burger waarin meerdere onderwerpen aan de orde komen, het bestuursorgaan op alle aangegeven punten dient te reageren.

4. De hoofdofficier van justitie heeft de brieven van verzoeker van respectievelijk 22 september 2003 en 19 oktober 2003 beantwoord bij brief van 30 oktober 2003. Blijkens de brief van de hoofdofficier van justitie is geen antwoord gegeven op het verzoek van verzoeker om tot strafvervolging van de betrokken politieambtenaren over te gaan. Zoals ook door de minister is aangegeven, is dit niet juist. De hoofdofficier van justitie heeft hiermee in strijd gehandeld met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de officier van justitie te Amsterdam, is gegrond ten aanzien van:

- het niet informeren over de stand van zaken en het verloop van de strafprocedure wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking;
- het niet informeren over de beklagmogelijkheid krachtens het gestelde in artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering wegens schending van het vereiste van fair play;
- het onvoldoende leiding geven aan het opsporingsonderzoek wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

De klacht over de onderzochte gedraging van de hoofdofficier van justitie te Amsterdam is niet gegrond ten aanzien van:

- het onvoldoende motiveren van de beslissing om geen strafvervolgung in te stellen tegen de beveiligingsmedewerker.

gegrond ten aanzien van:

- het niet ingaan op het verzoek van verzoeker om strafvervolgung in te stellen tegen een aantal politieambtenaren wegens schending van vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennisgenomen van de mededeling van de minister van Justitie dat bij het arrondissementsparket te Amsterdam aandacht zal worden gevraagd voor de voortgangsbewaking van aldaar binnengekomen aangiftes en zal worden gewezen op de circulaire waarin nadere regels zijn gesteld voor de termijnen waarbinnen brieven dienen te worden afgehandeld.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman geeft de minister van Justitie in overweging om de thans door het parket aan slachtoffers verstrekte informatie over de beklagmogelijkheid krachtens het gestelde in artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering aan te vullen, in die zin dat slachtoffers erop worden gewezen dat deze beklagmogelijkheid voor hen ook openstaat indien het Openbaar Ministerie niet binnen een redelijke termijn een vervolgingsbeslissing neemt.

Onderzoek

Op 22 februari 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer G. te Umphang (Thailand), met een klacht over een gedraging van de officier van justitie en een gedraging van de hoofdofficier van justitie te Amsterdam. De Nationale ombudsman had hierover reeds eerder een verzoekschrift van verzoeker ontvangen, te weten op 17 april 2003. Nu uit laatstgenoemd verzoekschrift bleek dat verzoekers klachten - hoewel eerder aan de hoofdofficier van justitie voorgelegd - niet volgens de daarvoor geldende wettelijke voorschriften leken te zijn afgedaan, stuurde de Nationale ombudsman de brief van verzoeker door aan de hoofdofficier van justitie met de dringende vraag de klachten alsnog in behandeling te nemen. De Nationale ombudsman ontving vervolgens op 16 september 2003 opnieuw een verzoekschrift van de heer G. De heer G. vulde dit verzoekschrift nog aan op 4 november en 10 november 2003.

De Nationale ombudsman besloot - gelet op de door verzoeker aanhangig gemaakte procedure krachtens het gestelde in artikel 12 Sv - voornamelijk geen onderzoek in te stellen. Op 22 februari 2005 ontving de Nationale ombudsman ten slotte een verzoekschrift van de heer G. met het verzoek zijn klacht alsnog in behandeling te nemen nu voornoemde beklagprocedure inmiddels was afgerond. Naar deze gedragingen, die

worden aangemerkt als gedragingen van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de hoofdofficier van justitie te Amsterdam de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. De hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Tijdens het onderzoek kregen de minister van Justitie en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag op een enkel punt aan te vullen.

De minister van Justitie gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Klacht van 7 oktober 2002 en 28 november 2002 van verzoeker gericht aan de hoofdofficier van justitie te Amsterdam;

Brief van de hoofdofficier van justitie van 12 juni 2003 aan verzoeker betreffende de afdoening van de klacht van verzoeker;

Klacht van 19 oktober 2003 van verzoeker gericht aan de hoofdofficier van justitie te Amsterdam;

Brief van de hoofdofficier van justitie van 30 oktober 2003 aan verzoeker betreffende de afdoening van de klacht van verzoeker;

Het verzoekschrift van verzoeker van 15 april 2003, aangevuld op 16 september 2003, 3 november 2003, 10 november 2003 alsmede het verzoekschrift van verzoeker van 14 februari 2005, met bijlage, te weten een afschrift van de beschikking van het Gerechtshof te Amsterdam van 17 december 2004;

Het standpunt van de minister van Justitie van 17 augustus 2005 en zijn nadere reactie van 18 november 2005;

De schriftelijke reacties van verzoeker op het standpunt van de minister van Justitie van 6 september 2005 en 12 december 2005.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Aanwijzing slachtofferzorg, in werking getreden op 1 augustus 1999 en vervallen op 1 juni 2004 (Stcrt. 1999, 141)

Informereren van het slachtoffer

1.1a. "Indien het slachtoffer heeft aangegeven schadevergoeding te wensen en/of op de hoogte te willen blijven van de gang van zaken volgend op de aangifte, houdt het openbaar ministerie het slachtoffer van relevante beslissingen in de strafzaak op de hoogte.

(...)

1.1b. Als het slachtoffer heeft aangegeven schadevergoeding te wensen en het openbaar ministerie (desondanks) niet tot vervolging overgaat voor het feit, waardoor het slachtoffer schade heeft geleden, vervolging van het feit niet voortzet, dan wel het feit ad informandum wordt gevoegd, deelt het openbaar ministerie dit met opgave van reden mee aan het slachtoffer en wijst hem op de mogelijkheid van beklag op grond van artikel 12 Wetboek van Strafvordering."

Inleiding

1.2. "Slachtofferzorg door politie en/of bijzondere opsporingsdiensten en het openbaar ministerie komt in wezen hierop neer dat deze instanties bij hun werkzaamheden in een (straf)zaak altijd de belangen van het slachtoffer van een strafbaar feit meewegen voorzover dit redelijk is. De politie en/of bijzondere opsporingsdiensten en het openbaar ministerie moeten tevens het slachtoffer op de hoogte houden van de voortgang van de zaak.

Zorg en aandacht voor de belangen van slachtoffers wordt door het openbaar ministerie gezien als een belangrijk onderdeel van een goede rechtspleging, waarbij een correcte bejegening vooropstaat. Een belangrijk element van een correcte bejegening is het verschaffen van begrijpelijke informatie aan slachtoffers en benadeelden. Zie ter adstructie hiervoor ook het beleidsplan van het openbaar ministerie "Perspectief op 2006" waarin staat aangegeven dat de afgelopen jaren hard is gewerkt aan het versterken van de rol van het slachtoffer. Het slachtoffer wordt beter geïnformeerd, mede door de oprichting van slachtofferinformatieloketten in ieder arrondissement, waar het slachtoffer inlichtingen kan krijgen over (het verloop van) zijn strafzaak."

2. Wetboek van Strafvordering

2.1. Artikel 51f, derde lid

"Indien de officier van justitie geen vervolging instelt of de vervolging niet voortzet, doet hij daarvan schriftelijk mededeling aan de benadeelde partij. De beslissing is met redenen omkleed."

2.2.1. Artikel 12, eerste lid

"Wordt een strafbaar feit niet vervolgd of de vervolging niet voortgezet, dan kan de rechtstreeks belanghebbende daarover schriftelijk beklag doen bij het gerechtshof, binnen het rechtsgebied waarvan de beslissing tot niet vervolging of niet verdere vervolging is genomen. Indien de beslissing tot niet vervolging is genomen door de officier van justitie bij het landelijk parket, is bevoegd het gerechtshof te 's-Gravenhage."

3. Losbladige artikelsgewijze toelichting Wetboek van StrafvorderingA.L. Melai & M.S. Groenhuijsen e.a., Kluwer, Deventer

Toelichting op artikel 12 onder punt 3: De Ratio en het karakter van de beklagregeling

"Met de veranderde grondslag van de rechterlijke controle hing samen dat het perspectief verschoof. Niet langer stond het algemeen belang voorop dat geen strafbare feiten op de parketten zouden worden 'gesmoord', maar het individuele belang van de benadeelde burger. Hem werd, als correctief op de monopoliepositie van het openbaar ministerie, een beklagrecht toegekend. Het persoonlijk belang dat hij bij vervolging had, werd tegen de mogelijke willekeur van het openbaar ministerie beschermd door het openstellen van beroep op de onafhankelijke rechter.

Bij deze ontwikkeling was sprake van een geleidelijke accentverschuiving. Naarmate het accent verschoof naar het individuele belang van de klager, werd het meer en meer als een gemis gevoeld dat die klager zelf in de procedure buiten beeld bleef. De wetwijziging van 1985 vloeide daaruit voort. Niet alleen de positie van de klager, maar ook die van de persoon wiens vervolging wordt verlangd werd verbeterd.

De wetwijziging van 1985 kan mede worden gezien als een uitvloeisel van de toegenomen aandacht die de laatste decennia naar de positie van het slachtoffer in het strafproces is uitgegaan."

4. Wetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafvordering ter versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces, Tweede Kamer der Staten-Generaal, nummer 30 143, nr. 3 Memorie van Toelichting:

"In de afgelopen twee decennia is derhalve in brede kring sterk het besef gegroeid dat de positie van het slachtoffer in het strafproces versterking behoeft. (...) Voor het slachtoffer is van belang dat duidelijkheid bestaat over de rechten waarop hij aanspraak kan maken en

over de mogelijkheden die hem in het vooronderzoek en op de terechtzitting ten dienste staan. (...)

In de brief van 20 maart 2002 heeft de regering op grond van artikel 18 van het Kaderbesluit van de Europese Raad van 15 maart 2001 (Pb EG 22 maart 2001, L 82, blz. 1-4) verslag gedaan van de wijze waarop Nederland uitvoering heeft gegeven aan de verplichtingen die daaruit voor de lidstaten voortvloeien. (...)

Uitgangspunt is dat aan het slachtoffer een duidelijker omschreven positie toekomt dan nu in het wetboek is voorzien. (...)

Met de voorgestelde aanpak van de herziening van het Wetboek van Strafvordering op onderdelen heeft de Tweede Kamer op hoofdlijnen ingestemd op 4 februari 2004 (Hand. TK 2003/04, blz. 3197-3224)."

5. Tekst en Commentaar Strafvordering (C.P.M. Cleiren en J.F. Nijboer, 2005),
aantekening 4b (Beklag over niet (verder) vervolgen. Uitdrukkelijke beslissing?) bij artikel 12

"Er kan pas sprake zijn van niet (verder) vervolgen wanneer de strafbare feiten daadwerkelijk ter kennis van het OM zijn gekomen (...) Op basis van de wettekst zou kunnen worden geconcludeerd dat dit orgaan uitdrukkelijk op het punt van de vervolging een 'beslissing' moet hebben genomen. Van der Leij betoogt dat aan deze redactie geen doorslaggevende betekenis kan worden toegekend (...) De situatie van niet (verder) vervolgen kan zich derhalve eveneens voordoen wanneer nog geen beslissing is genomen. Onder die omstandigheden zal het hof dienen te beoordelen of het aanhouden van de vervolgingsbeslissing gerechtvaardigd is (zie HR 7 maart 1972, NJ 1973, 35)."

6. Tekst en Commentaar Strafvordering (C.P.M. Cleiren en J.F. Nijboer, 2005),
aantekening 2 (Ontbreken OM-beslissing tot niet (verdere) vervolging) bij artikel 12b.

"Voordat tot een beoordeling van het beklag kan worden overgegaan zal allereerst moeten worden vastgesteld of van een beslissing tot niet (verdere) vervolging sprake is. Hoewel strikt genomen bij het ontbreken van een dergelijke beslissing in het rechtsgebied het hof zich eigenlijk ook niet bevoegd kan achten, wordt - onder meer omwille van de duidelijkheid - verdedigd dat het hof zich toch moet uitlaten over de vraag of een situatie van niet (verder) vervolgen aanwezig is, en zo ja, of deze vervolging alsnog aan het OM moet worden opgedragen."

7. Het Nederlands strafprocesrecht, mr. G.J.M. Corstens, vierde druk, pagina 504-505

"...De beklagrechtter zal onder omstandigheden uit het gegeven dat het OM geen aanstalten maakt om een vervolgingsbeslissing te nemen of aan de klager althans niets daarvan laat blijken, opmaken dat er sprake is van niet-vervolgning. Anders zou het OM

door louter stilzitten het rechterlijk toezicht kunnen frustreren. Aan de passage in artikel 12 lid 1 over de genomen beslissing tot niet (verdere) vervolging komt in dit verband geen betekenis toe.

(...)

Van niet vervolgen is ook sprake als de politie en het Openbaar Ministerie niet de voor vervolging noodzakelijke opsporingsactiviteiten (willen) verrichten..."

8. Beschikking gerechtshof te Amsterdam van 23 november 1971, Raadk. Reg. 232/71, voor zover inhoudende

"Naar het oordeel van het hof mag voor de toepasselijkheid van artikel 12 Sv niet de eis worden gesteld dat reeds vaststaat dat de officier van justitie niet tot vervolging zal overgaan, doch dat dit artikel evenzeer toepassing behoort te vinden indien de officier van justitie zijn beslissing of hij al dan niet een vervolging zal instellen heeft aangehouden.

Ware dit anders, zou de officier van justitie door het nemen van deze beslissing, zij het op aanvaardbare gronden, aan te houden, het de belanghebbende immers onmogelijk maken om zich met vrucht bij het hof te beklagen, hetgeen de positie van de rechtzoekende ten zeerste zou kunnen verzwakken en niet de bedoeling van de wetgever kan zijn geweest."